Yrittäjyys ja elinkeinopolitiikka
Liikenne-, energia- ja ympäristöryhmä
Satu Räsänen

Lausunto

Eduskunnan ympäristövaliokunta
YmV@eduskunta.fi

8.5.2017

Lausunto hallituksen esityksestä Eduskunnalle eräiden ympäristöä koskevien hallintoasioiden muutoksenhakusäännösten tarkistamisesta

Esityksen yleiset tavoitteet

Esityksen tarkoituksena on kehittää korkeimman hallinto-oikeuden (KHO) roolia nykyisestä enemmän hallintoa ja hallintotuomioistuimia ratkaisuillaan ohjaavaan suuntaan. Esityksessä viitataan tarkoituksenmukaiseen resurssien käyttöön ja siihen, että valituslupajärjestelmä mahdollistaisi KHO:n keskittymisen vaativiin asioihin ja oikeuskäytännön yhtenäisyyden turvaamiseen. Ehdotettu sääntelyn nähdään myös turvaavan mahdollisuutta saada nykyistä nopeammin ylimmän oikeusasteen ratkaisu, silloin kun se on tarpeellista. Molempia esityksen yleisiä tavoitteita voidaan pitää kannatettavina.

EK on jo pitkään tuonut esille ongelmia, jotka liittyvät yritysten investointiluvituksen pitkään kestoon ja pyrkinyt edistämään hallintopäätösten mukaan lukien tuomioistuinten käsittelyaikojen nopeuttamista. Esityksen mukaan valituslupajärjestelmällä voidaan nopeuttaa päätösten lainvoimaiseksi tuloa jossain määrin. Pidämme tätä tärkeänä, sillä lupajärjestelmäkokonaisuudessa päätöksenteon kokonaiskestoa voidaan lyhentää vain, jos kaikkia tai valtaosaa hallintopäätöksenteon eri vaiheista sujuvoitetaan ja nopeutetaan.

Valitusluvan käsittelyn kesto korkeimmassa hallinto-oikeudessa

Haluamme kiinnittää huomiota esityksen vaikutuksiin siltä osin, kun siinä arvioidaan valituslupa-asioiden käsittelyn tulevaa kestoa. Vuonna 2016 maankäyttö- ja rakennuslain mukaisten valituslupa-asioiden keskimääräinen käsittelyaika oli 7,7 kk. Investointihankkeiden kaikkien viranomaisvaiheiden kokonaiskäsittelyajan arvioidaan lyhenevän noin 10 %. Tältä osin viittaamme korkeimman oikeuden (KKO) tilastoihin, joiden perusteella valtaosa valituslupa-asioista ratkaistaan 3-6 kk. Näemme, että vaikka käsiteltävissä asioissa on eroavaisuuksia, tulisi KHO:n käsittelyaikojen lähentyä muutamassa vuodessa KKO:n käsittelyaikoja.

Esityksen pääasialliset ehdotukset ovat kannatettavia

Esityksessä ehdotetaan ympäristöasioiden muutoksenhakua uudistettavaksi siten, että muutoksenhaku hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen edellyttäisi jatkossa valituslupaa. Valituslupa ulotetaan koskemaan ympäristönsuojelulain ja vesilain päätöksiä laajasti. Maa-aineslain ja ympäristönsuojelulain yhteiskäsittelyasiat tulisivat yhtenäisen valituslupamenettelyn piiriin.

Maankäyttö- ja rakennuslain osalta valitusluvan voimassa olevaa alaa ehdotetaan laajennettavaksi uusiin asiaryhmiin ja valituslupajärjestelmän muuttamista hallintolainkäyttölain mukaiseksi.

Luonnonsuojelulain voimassaolevaa valituslupajärjestelmää laajennettaisiin koskemaan kaikkia 62 §:ssä tarkoitettuja tilanteita.

Esityksessä ehdotetaan myös, että myös vesilain mukaisen vesitalouslupa-asian valituskirjelmät toimitettaisiin jatkossa ympäristönsuojelulakia vastaavasti suoraan Vaasan hallinto-oikeuteen.

Ehdotuksen kattavuutta voidaan pitää riittävänä, sillä se tarkoittaisi, että ympäristöasioiden muutoksenhaussa eri asiaryhmät olisivat jatkossa kauttaaltaan KHO:n valitusluvan piirissä. Myös jo käytössä olevia valituslupamenettelyjä yhtenäistettäisiin nyt annettavan esityksen linjausta kanssa, mitä voidaan pitää tasapuolisena ja selkeänä ratkaisuna.

Hallintolainkäyttölain 13 §:n mukaiset valitusperusteet

On selvää, että myös yritykset tarvitsevat tehokasta oikeussuojaa, joka voidaan taata muutoksenhakumahdollisuuksilla. Valmistelun aikana on noussut esiin, että erityisesti EU:n teollisuudenpäätösdirektiivin mukaisten BAT-päätelmien kansalliseen toimeenpanoon liittyy sekä teknisiä että taloudellisia kysymyksiä, joiden osalta yrityksillä voi olla painavia perusteita saada asiansa käsitellyksi myös korkeimmassa oikeusasteessa. Esityksen perusteluissa on hyvin otettu esille näitä seikkoja. Katsomme, että perustelutekstit riittävällä tavalla kuvaavat näiden tapausten erityisluonnetta ja ohjaavat tuomioistuinkäytäntöjä siten, että myöntävään valituslupa-päätöksentekoon kiinnitetään erityistä huomiota.

Kunnioittavasti

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Satu Räsänen
johtava asiantuntija